

Editor: Vasile Burlui
Redactor: Cristina Irimia
Tehnoredactare: Alexandra Uzier
Design copertă: Ionuț Broșțianu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TIRON, RAREȘ

Greșeala / Rareș Tiron; pref. de Theodor Codreanu – Iași:

Cartea Românească Educațional, 2019

ISBN 978-606-9088-69-2

I. Codreanu, Theodor (pref.)

821.135.1

Grupul Editorial Cartea Românească Educațional
Copyright © Editura Cartea Românească Educațional,
Iași - 2019

Adresa: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 2, Iași — 700124
www.ecredu.ro

Rareș Tiron

Greșeala

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

Cuprins

Theodor Codreanu –	
<i>Cinism la porțile infernului</i>	/ 5
Post factum	/ 11
Mă uit pe fereastră	/ 13
Cam care erau șansele	/ 35
Trăind mult în trecut	/ 64
Stau uneori și mă întreb	/ 95
Mă aflam prin a șaptea	/ 129
Începuse să-mi cadă părul	/ 164

POST FACTUM

Nu poți scrie beletristică pe orice colț de masă. Trebuie pregătit terenul, căci preludiul face întotdeauna partida mai plăcută. E greu de închipuit o literatură înjghebată fără experiență de viață și fără dram de înțelepciune. Înțelepciunea este direct proporțională cu vârsta și cu pătratul inteligenței. Abia unde se încheie experiența de viață începe cu adevărat investiția în fantezie. Văzută prin această prismă, scrierea de față este mai degrabă o aducere aminte decât o plăsmuire măiestrită. Chiar și așa, scrisul e o boală grea, dar de lux. Literatura se face la vârf sau deloc, tot ce este între se cheamă maculatură. Ea te împinge la nenumărate compromisuri, iar orice compromis este un act al învingerii de sine. Iată ce înseamnă să fii un om pe de-a-ntregul pasionat! O pasiune devine mistuitoare când nu mai găsești putere s-o ții în frâu și ajunge obiectul obsesiei tale. Să scrii literatură este ca și cum ai face credit la bancă sau te-ai însura: te subjugă pe deplin. Foarte bine, și ce dacă? La urma urmei, asta înseamnă artă și ea cere sacrificii.

Și chiar dacă am pledat uneori, cu râvnă avocățească, pentru o viață dezrobotă de hățişul cărţilor, tot la lectură mă întorc. Cunoaşterea de adâncime n-o poți dobândi în doi peri și cu luleaua în gură. Ani în şir rozi coatele pe băncile şcolilor. Ani de-a rândul strici ochii și frământă capul cu cartea în față. Ba adesea, revii iar și iar asupra unor texte, căci o lectură bună este încântătoare la orice vârstă. Cel care se dă în lături de la acest drum se

cheamă că fuge de răspunderea propriei deveniri. Da, știu, e o speranță deșartă. În ziua de astăzi, criteriul de care oamenii țin seama când aleg o carte e doar grosimea ei. Nu-i nimic. Că alunecăm în ritm amețitor pe povârnișul ignoranței e bine pe undeva. Este cel mai potrivit prilej de a cerne grâul de neghină. Numai cei cu un înalt nivel de conștiință vor trece dincolo de tifonul sitei.

Nu sunt un tată perfect, dar în spiritul acesta încerc să-mi educ copilul. Sânziana face sport și bea lapte zilnic. Știe să numere până la 100, poate să facă socoteli simple și a învățat literele alfabetului. I-am pus de mică cartea în brațe. Toată ziua bate darabana prin casă. A ajuns la vârsta priceperii. Eu și Anda suntem mândri de ea. E de-o frumusețe răpitoare, nu fie de deochi. Pesemne va frânge inimile multor bărbați când va crește. E bucățiță ruptă mă-sa. Cine știe ce ne rezervă viitorul. Oare Dumnezeu a simțit pentru Adam ce am simțit eu pentru Sânzi, când am ținut-o întâia oară în brațe?...

- Tati, lasă scrisul. A zis mami că e gata masa.
- Scumpete mică, care scris?
- Uite ăsta...

MĂ UIT LUNG PE FEREASTRĂ

Mă uit lung pe fereastră, înspre bulevard. O ploaie păcătoasă cerne peste oraș. La prânz trece un cortegiu funerar și după-amiază trece un alai de nuntă. *Explozie. Răniți. Hărmălaie. Cenușă. Întuneric.* Unde am pus stiloul...

Sofian Beteringhe, 29 de ani, căsătorit, un copil (deși n-am fost mereu un familist convins).

Exprimare telegrafică. Niciodată nu mi-a plăcut să dau amănunte cu duiumul despre mine. Mi-am dorit întotdeauna să păstrez elementul surpriză până în ultima clipă. Or, am băgat de seamă că tocmai misterul ațâță mintea femeilor și le pișcă închipuirea. Ele îl schimbă pe bărbatul visurilor într-un adevărat ecran de proiecție: fiecare vede în tine ce-i convine. Una găsește un avocat bun, alta vede un profesor de succes, una te crede bun de actor, alta zice că te-ai potrivi să fii psihologul ei de canapea. Această stare de lucruri e firească, pentru că femeile nu sunt atrase de titlurile bărbatului, cât mai degrabă de potențialul pe care el îl are – iată farmecul! Iar cei dintâi fiori ai iubirii sporesc mai mult acest farmec; dragostea e moartă pentru cine nu-și imaginează. De fapt, bărbații vorbesc mult despre femei, iar femeile despre bărbați. Fiecare vorbește despre ce cunoaște mai puțin.

— Sofian e băiat la locul lui. E cu capul pe umeri. Se vede că s-a maturizat înainte de vreme. Caută să-și apere viața privată cât poate. E un tip foarte hotărât, ai observat?

— Adevărat?...

– Crede-mă, are păreri ferme, nu-l scoți din ale lui. Dar nu ți le trânteste hodoronc-tronc în față, le strecoară în conversație cu multă suplețe de spirit. Se vede că e educat și nu mă miră. Citește mult și de toate. Are un vocabular foarte bogat. E sensibil la tot ce-i frumos, să știi...

– I-auzi, nu mai spune! Te pomenești că e și spiritual omul...

– Cum altfel! Și spiritual, și glumeț, și de toate! Are un dar pe care puțini îl au: îți lasă o impresie neștersă. La mine așa s-a întâmplat. Plus că psihologia e un har natural la el, adesea simți cum se joacă cu mintea ta, nu știu cum să explic. Doamne, ce zăpăcită sunt eu și ce calculat e el... Nu-și iese niciodată din sărite. O fi zodie de pământ pesemne. Oricum, mă face să mă simt ocrotită.

– Își joacă bine rolul... Ai văzut ce teatru are pe el?

– Mie-mi spui, fată! E actor înăscut și-i șade al naibii de bine. Întruchipează eroul mulțimii și sufletul petrecerii, cu talentul lui de a face reverențe și de a fi agreabil tuturor. Ia zi, păi?

– L-am observat și eu. E înalt și se îmbracă bine, parcă-i scos ca din cutie...

– Stai numai să vezi! Are mereu cuvintele la el. L-am întâlnit într-o zi când era însingurat. Părea căzut pe gânduri, dar se străduia să nu pară. L-am întrebat ce-l supără și știi ce mi-a răspuns? Cică așa-s eu, Ando: un om nu poate fi antisocial în societate, precum nici social în singurătate. Ce filosofic, nu? Și avea dreptate. Ai văzut ce figură de om deștept are? Dă uneori câte-un răspuns, deși stă mintea-n loc. Se vede că înțelege lumea în care trăiește. Va ajunge cineva în viață, ai să vezi!

– Pare cam distant totuși. Vorbesc unii și alții c-ar fi cam îngâmfat. Nu-și dă ifose în fața ta?

– Cine, Sofian? Nici gând, fată, ți se pare! Îl judeci greșit. Trebuie numai să-l cunoști. E vioi și vorbăreț. Atâta că e neînduplecat cu sine. Sper că nu se consumă prea tare, dragul de el. Adevărat că mai afișează fața lui

de pocher, dar e o aparență, vezi de treabă! Degeaba îl toacă lumea de rău. Am și uitat să-ți zic: a făcut o impresie grozavă asupra mamei!

– Nu-mi spune că le-ai făcut cunoștință!

– Draga mea, ești puțin în urmă. Credeam că ți-a povestit mama. Păi, ne-am întâlnit toți trei pe stradă. L-a poftit la noi la cină săptămâna viitoare. Citez: „Sofian ăsta este o scumpete de băiat, numai bun de pus la rană!” Ei, zi-mi tu mie, cum să nu-mi placă de el? Mi-e greu să cred că e în stare să-și bată joc de sentimentele mele...

– Zău așa, fată, nu te recunosc! Ce ți-a zis, de te-a amețit în halul ăsta? Parcă ai intrat în săptămâna oarbă... Prea îl lauzi, dacă te înșeli? Tu să nu te lași proastă, știi cum sunt băieții...

– Ba e exact ce căutam! Îmi promite tot ce vrei și ce nu vrei! Nu mai cobai atâta... Tu de toți iubiiți mă desparți! Mereu pleci urechea la minciunile altora, știu eu! Sau te roade invidia?

În acest punct biografic mă aflam eu cu Anda. De-ar fi aflat că am auzit întâmplător acest dialog, cred că ar fi intrat în pământ de rușine. S-o lăsăm la o parte deocamdată pe sora ei, Irina, pidosnică din fire și mai bănuitoare. Povestea ne poartă în timp, în anul de grație 2012. Abia mă întorsesem de trei luni din prima mea misiune de menținere a păcii în Afganistan, în calitate de militar al Batalionului 300 Infanterie Mecanizată „Sfântul Andrei” (deși așa fi fost în stare la fel de bine să mă duc și ca genist, să dezamorsez bombe cu mânuțele). Aș fi putut să trăiesc și fără asta, recunosc, dar mi-am zis că dă bine la CV. Făcusem o figură frumoasă în teatrul de operații, primind chiar medalia NATO pentru merite deosebite.

Era o mare mândrie pentru mine și, când o priveam, adică toată ziua bună ziua, un deget nevăzut îmi gâdila plăcut orgoliul. De altfel...

Izbânda era o obișnuință în viața mea. Absolvisem Academia Tehnică Militară din București ca șef de promoție și, deși atari pățanii neprevăzute m-au silit să părăsesc timpuriu cariera militară, totuși formația tehnică și instruirea cazonă mă făceau să am niște referințe foarte bune pentru viitor. Adevărul e că mereu am avut două calități de seamă: 1) eram bătaios și 2) oboseam greu. Iar atunci când osteneam, mă odihneam de o muncă prin altă muncă. Niciodată n-am putut să stau locului. Ce, sunt bolnav, să stau locului? Cine nu muncește ruginește. Somn la pensie! Ba mai mult decât atât...

Ca să-mi rotunjesc cunoștințele, am ales să mă înscriu la un masterat la Facultatea de Litere. Cât fusesem la Academie, iubisem analiza matematică și, cum aceasta lucrează numai cu litere, venirea mea la Litere a decurs oarecum firesc. Luasem hotărârea într-o noapte și n-am dat înapoi. Dintotdeauna am putut să mă hotărâsc ușor și să mă răzgândesc greu. Alături trăsătura asta în rândul calităților personale. Ei bine, chiar din prima zi la Litere (norocul începătorului?) am cunoscut-o pe Anda Gherman, studentă în anul al II-lea, o fată pentru care aveam să-mi pun sentimentele la bătaie într-un pariu cu miză maximă și șanse minime... N-a fost însă dragoste la prima vedere, cel puțin nu din partea mea. Un domn adevărat este discret la femei, știu, dar această fată a constituit o piatră de hotar în viața mea. N-am cum să nu scriu povestea noastră așa cum a fost, precum nelegiuitul ce se întoarce tiptil la locul nelegiuirii lui, măcar că îl amărăște până peste marginile amărăciunii.

București – legea junglei în buricul târgului. Toți se luptă pentru supraviețuire, roind printre blocurile gri, cu reclame agresive. Frigul dăduse mai repede în acea toamnă. Vremea de moină și ploaia mocănească

năclăiseră străzile prăfoase ale orașului, ivind pe terenuri virane smârcuri adânci. Ici și colo se vedea câte o vrabie hoinară tăind crugul cerului și dispărând pieziș printre betoane. Numai fire răzlețe de iarbă, ițite cu sfială din pământul reavăn, mai aminteau de vremea caldă, de curând apusă. Priveliștea stearpă și furnicarul străzii îmi hrăneau și mai tare lehamitea de cotidian...

La Litere, nouă din zece studenți sunt fete; tot la fel și-n cazul masteranzilor. Acest paradis al femeilor e un dar al sorții pe care orice băiat intrat acolo n-are cum să nu-l cinstească. Mie însă gândul, din cale-afară de ispititor altminteri, nu mi-a aținut la început calea. Știam din experiență că orice legătură sentimentală este o afacere primejdioasă. În privința asta, dezamăgirile vârstei își spusese cuvântul în chip hotărâtor la mine. Iubitele sunt mofturoase, ridică pretenții și fac deranj, de aceea trebuie tratate șmecherește. Învătasem această lecție neprețuită încă din liceu. Întâmplător sau nu, gâsisem confirmarea chiar într-o carte. Am citit cartea, cartea spunea așa:

„Ieronim cătră Cezara

[...] Privește-ți-i, acei tineri, cu zâmbiri banale, cu simțiri muieratice, cu șoapte echivoce – vezi acele femei, cari li răspund prin ochiri voluptoase și mișcându-și buzele – vezi! Împrejurul acestui instinct se-nvârtește viața omenirii... Mâncare și reproducere, reproducere și mâncare! Și eu să cad în rolul lor?... Să cerșesc o sărutare? Să fiu sclavul papucului tău, să tremur când îți vei descoperi sânul... sânul care mâni va fi un cadavru, și care după ființa sa este și astăzi? Să mă frizez ca să-ți fac pe plac, să-ți spun minciuni ca să petrec mintea ta ușoară; să mă fac o păpușă pentru... cine o și mai spune pentru ce? Nu! [...]"

Mă simt de parcă eu aș fi scris aceste vorbe. Încolo, lucrurile nu stau altfel nici cu nevestele; oare de fraier a

divorțat tăică-meu de maică-mea? Nu degeaba are „fraier” etimologia pe care o are. Mi-aduc aminte și acum: scandalul făcut de ea când el întârzia jumătate de oră era egal cu scandalul făcut când întârzia cinci ore. Cât să mai îndure bietul om? Și-a luat traista-n băț și a plecat! Deși eram de-o șchioapă când l-am văzut ultima oară, tata mi-a zis o vorbă care mi s-a întipărit în minte: „Reține, fiule, când nu știi cum să faci, cere sfatul muierii și fă exact pe dos!” Poate părea ciudat, dar vorba asta părintească m-a ferit adesea de belele. Pentru un ochi lipsit de adâncime, cuvintele tatii se pot dovedi cam misogine. Să nu ne grăbim totuși cu concluziile...

Când, peste ani, mama a întrebat când am de gând să mă însor, să intru și eu în rândul lumii, i-am răspuns pe un ton oracular: „Femeie, eu nu sunt făcut nici pentru avere, nici pentru muierie!” Sărmana, ea nu izbutea să mă înțeleagă, iar asta a împins-o cu timpul să-și cumpere tot mai multă vopsea de păr. Adică să mă însor ca să cobor la nivelul ei de suferință sau cum? Dar cine să mă asculte când îi tot ziceam că, măi femeia lui Dumnezeu, ce naiba nu pricepi? Eu mereu simțisem în adâncul meu o pidosnicie muierescă negrăită. Iubeam și uram femeia cu același dor. Prețuiam și disprețuiam femeia cu aceeași înverșunare. Gândul femeii mă mântuia și mă bântuia în același timp. De însurătoare nu putea fi vorba, căci nu credeam în monogamie, iar de căsătorii de conveniență e plină lumea. Poate doar din mândrie să mă însor, căci stâlpul oricărei case este pula.

Auzi, ce tâmpeală, să fiu legat de femeie. Păi ce, am ajuns vacă, să fiu legat de iesle? Să mă prefac interesat și să râd la glumele răsuflete ale nevastei? Să fiu actor în dramele ei ridicole și să-i ofer zi de zi vrăjeală și povești? Să o fac mereu să râdă și să-i ghicesc grijuliu necazul, ca un măscărici clarvăzător? Mai rău: să-i dau la controlat telefonul, să-mi citească rând cu rând mesajele private? Hai gata, a se scuti cu prostia, am treburi mai importante

de făcut decât să suflu în fund muierilor! Și în schimb ce? Rufele pot să mi le spăl și singur, iar de mâncat iau masa în oraș.

Maică-mea, pe dincolo, zilnic mă toca la cap să-mi gădesc muierie și să-mi fac un rost, că cică vrei să nu-ți mai cânte cocoșu-n ogradă? Ah, urât mai făcea. Singura vorbă de duh pe care o țin minte de la mama este: „Femeia din instinct nu va lua un bărbat păpușă de frumos, fiindcă simte că nu-l va lua numai pentru ea”, de unde urmează că eu eram sortit să rămân toată viața holtei. În fine, îmi plăcea să-mi văd neabătut de dulcele meu drum, drum pe care nu mai încăpea a doua persoană, mai ales pe termen lung. Ca bărbat, trebuie să guști din toate, și fără sentimente. Ce atâta încuscrire, și așa cuvântul „cuscru” e cel mai urât din română. Dacă te lași prost și-ți pui pirostriile de tânăr, la 40 de ani vei fi CURios. Căsnicia e o îngrădire a libertății, iar orice bărbat îngrădit devine bărbat simbolic jugănit. Eu nu eram bărbatul care să doarmă la perete – nici la propriu, nici la figurat.

Când treburile mergeau ca pe roate, mă purtam potrivit zicalei amintite, și cu asta basta. Dacă treburile se împotmoleau în drum și primeam refuzuri de la tipe, nu mă pierdeam cu firea, nici nu mă lua rușinea. Dimpotrivă, mă bucuram poate mai mult. Când o femeie te respinge, de fapt ea îți zice: îmi răpești din preamăsuratul meu timp, băiete, încă nu ești destul de bun; du-te în lume, cucerește pământul, supune oștiri, capătă experiență, apoi întoarce-te la mine! Luând partea plină a paharului, eu tocmai așa făceam. Învățam din greșeli și asta dezvolta în mine ce era mai bun. Dar nici de întors nu mă întorceam la ele – din mândrie, ca să vadă ce-au pierdut.